

Bigarren Hezkuntza. 1, 2

SAIOAK: Aurretik 1-2 / Ekoetxea / Ondoren 1-3

IKASGAIA	IKASGAI ERLAZIONATUAK	GAI EKOSIZIALAK	INGURUMEN-POLITIKAK
Natur Zientziak, Geografia eta Historia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Balio Zibikoak ➤ Heziketa Fisikoa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekodependentzia ➤ Zibilizazio krisia ➤ Aldaketa ekosozialeko eragileak 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ura ➤ Hondakinak ➤ Biodibertsitatea ➤ Ohitura jasangarriak ➤ Lurzorua ➤ Aldaketa klimatikoa



Ikas egoeraren markoa

TESTUINGURUA. Krisi klimatiko larri baten ondorioak jasaten ari gara, eta horren ondorioak azkartzen ari dira gizakiaren ekintzen ondorioz. Burdin meategien ustiapen intentsiboak erabat eraldatu zuen Meatzaldekoko paisaia. Horregatik, jarduera ekonomiko ez-iraunkor batek eragiten dituen ondorio larrien eta gizakiak bere ingurunean duen botere handiaren adibide bikaina da. Egungo berreskurapen naturalak, nolabaiteko giza lankidetzarekin, aukera ezin hobea ematen digu ekintzara nola pasa gaitezkeen hausnartzeko, gure ingurumenaren hobekuntzan inplikatzeko eta klima-aldaketaren aurka borrokatzeko.



Abiapuntua

Arboledako paisaia paregabea da. Zergatik? Zein izan da paisaia honetan eragin handiena izan duen eragilea? Zer egin dezakegu gure ingurumena hobetzeko?

AZKEN EKOIZPEN EDO PRODUKTUA.

- Bisita egin aurretik, hainbat jarduera egingo dira ikasleak motibatuzko, eremua geografikoki kokatzeko eta haren garrantzia ulertzeko.
- Ibilbide didaktikoan, meataritzak paisaian dituen ondorioak ezagutuko dituzte, eta gizakiak ingurunean duen eragina ulertuko dute: horretarako, inguruneak eskaintzen diguna erabiliko dugu, baita gizakiak utzitako aztarnak ere; gainera, ikasleek koaderno didaktiko bat erabiliko dute, paisaiaren eraldaketa hobeto ulertzeko eta informazioa biltzeko, ingurumen-konpromisoak hartzea eramango gaituen kontzientzia kritikoa garatzea ahalbidetuko diguten ondorioak ateratzeko. Gainera, Labirintoa bisitatzeko aukera dago, gizakiak ere esku hartu duen paisaia karstikoa, baita Ekoetxearen erakusketa ere.
- Ondoren, ikasgelan ikasitakoa sendotuko dute, Ekoetxeak emandako bisita osteko jardueren bidez, eta hartutako konpromisoak betetzen ari direla frogatzen duen material bat prestatu beharko dute.

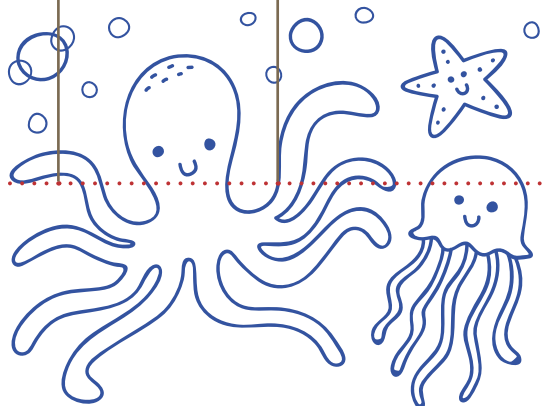
HELBURU KOMPETENTZIALAK

- Meataritzak ingurumenean dituen ondorioak ezagutzea, baita eragin historikoa, ekonomikoa eta soziala ere.
- Gizakiaren jarduerak bere ingurunean dituen ondorioak ulertzea, ikasleen pentsatzeko eta jarduteko modua aldatzeko, iraunkortasun-irizpidean arabera.
- Gure ingurune naturala errespetatzeko beharraz kontzientziatzea eta klima-aldaketaren aurkako borrokan inplikatzeko ekintzara pasatzea.
- Pertsonen kontzientzia kritikoa eta parte-hartzailea garatzea, gizarte osoa garatzen eta hobetzen laguntzeko.
- Eskolatik kanpo harreman pertsonala erraztea, elkarrizketa eta tolerantzia sustatuz eta aisialdia aprobetxatzeko modu berriak aurkituz.

Curriculumaren zehaztapenak

NATUR ZIENTZIAK

FUNTZ. KONP	DESK.	KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	EBALUAZIO IRIZPIDEAK	OINARRIZKO JAKINTZAK
STEM KPSII HK KAKK	4, 5 4 1 2	5. Zientzien erregelak eta arauak maneiatzea.	5.2 Norberaren eta taldearen osasuna, ingurumenaren kontserbazio jasagarria.	<ul style="list-style-type: none"> – Gai zientifiko jakin bati erantzuteko saiakuntzak eta landa-lana, tresnak eta espazioak (laborategia, ikasgelak, ingurunea...) modu egokian erabiliz. – Espazio bakoitza erabiltzeko arauak, horrela norberaren eta komunitatearen osasuna, sareetako segurtasuna eta ingurumenarekiko errespetua ziurtatuz eta babestuz.
STEM KD KPSII HK EK	2, 5 4 1, 2 3, 4 1	6. Ekintza jakin batzuek ingurumenean eta osasunean dituzten ondorioak aztertzea, eta osasunarekin eta jasagarritasunarekin lotutako ekimenak sustatzea.	<p>6.1 Ekintza jakin batzuek ingurumenean eta izaki bizidunen osasunean dituzten ondorioak ezagutzea, irizpide zientifikoak aplikatuz.</p> <p>6.2 Biodibertsitatea babestearen, ingurumena zaintzearen, inguruneke izaki bizidunak babestearen, garapen iraunkorraren eta bizi-kalitatearen garrantziaz argudiatzea.</p> <p>6.3 Ingurune hurbilean ohitura jasagarriak proposatzea eta hartzea.</p> <p>6.4 Ohitura osasungarriak eta arduratsuak proposatzea eta hartzea.</p> <p>6.5 Inguruneke paisaia eta ekosistemak interpretatzea, bertako elementuak aztertuz eta giza ekintza jakin batzuen ingurumen-inpaktuari buruz hausnartuz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Osasun fisikoa, mentala eta soziala kontserbatzera bideratutako ohiturak (teknologia berrien erabilera arduratsua, ariketa fisikoa...). – Inguruneke ekosistemetako espezie arruntenak – Harri eta mineral garrantzitsu batzuk eta/edo ingurunekeak identifikatzeko metodoak. – Mineralen eta harrien erabilerak: euren erabilera eguneroko materialak eta objektuak fabrikatzeko. – Ekosistemen kontserbazioaren, biodibertsitatearen eta garapen iraunkorreko eredu bat ezartzearen garrantzia. – Klima-aldaketaren kausak eta horrek ekosistemetan dituen ondorioak. – Ohitura jasagarrien garrantzia (kontsumo arduratsua, hondakinen kudeaketa, ingurumenaren errespetatua...). – Ingurumenaren, gizakien eta beste izaki bizidun batzuen osasunaren arteko erlazioa: one health (osasun bakarra).



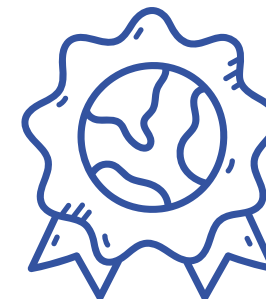
BALORE ZIBIKOAK (BIGARREN HEZKUNTZA 1)

FUNTZ. KONP	DESK.	KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	EBALUAZIO IRIZPIDEAK	OINARRIZKO JAKINTZAK
HKK KD KPSII HK	2 1 1 1, 2, 3	2. Ingurune analogiko eta digitaletan jardutea eta elkarreragitea, errespetuzko elkarrizketa baterako beharrezkoak diren arau eta balioekin bat etorrituz, bizikidetzak baketsua, errespetuzkoa, demokratikoa eta guztion onerako modu aktiboan konprometitua sustatzeko duten garrantziaren aitortpen oinarritutik abiatuz, arau eta balio zibiko eta etikoei buruz hausnartzeko, bizitza komunitarioa arautzeko eta hainbat testuingurutan modu eraginkorrean eta justifikatuan aplikatzeko.	<p>2.1 Ingurune analogiko eta digitaletan herritartasun aktiboa eta demokratikoa sustatzea, sormenezko prozedurak eta printzipio zibiko, etiko eta demokratiko esplizituak aplikatuz erabaki kolektiboak hartzean, ekintza koordinatuak planifikatzea eta arazoak konpontzea eskatzen duten talde-jardueretan errespetuz, elkarrizketa bidez eta modu eraikitzailean parte hartuta</p> <p>2.2 Guztien ongirako konpromiso aktiboa sortzen laguntzea, ikasleengandik hurbil dauden eta gaurkotatzen duten gai etikoen inguruko jarrera aztertuz eta arrazoituz eta elkarrizketaren bidez jorratuz.</p>	<p>A. Autoezagutza eta autonomia morala</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ikerketa etikoa eta arazo konplexuen ebazpena. Planteamendu kritikoa eta filosofikoa. <p>B. Gizartea, justizia eta demokrazia</p> <ul style="list-style-type: none"> – Konpromiso zibikoa eta herritarren parte-hartzea. <p>C. Iraunkortasuna eta ingurumen-etika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Planetaren mugak eta giza ekintzen azterna ekologikoa. Klima-larrialdia. – Bizi-ohitura iraunkorrak: baliabideen eta mugikortasunaren kudeaketa. Kontsumo arduratsua. Elikadura eta kontsumoa. Energia-eredufosila eta energia berriztagarri eta garbiak. – Gaur egungo erronka eta arazo ekosozialak tokiko ingurunean eta ingurune globalean. – Ingurumen-kontzientzia. Izaki bizidunen eta planetaren errespetua, babesa eta zaintza. – Erantzukizun ekosozial indibiduala eta kolektiboa. Tokiko arazo ekosozialei eta arazo ekosozial globalei alternatibak.
STEM KPSII HK EK	5 2 1, 2, 3, 4 1	3. Giza jardueren izaera interkonektatua, elkarren mendekoa eta ekomendekoa ulertzea, arazo ekosozial garrantzitsuak identifikatuz eta aztertuz, bizimodu jasangarriak lortzeko etikoki konprometitutako ohiturak eta jarrerak sustatzeko.	<p>3.1 Planetaren mugak eta gure bizitzaren eta ingurunearen arteko interkonektatua, elkarren mendekotasun eta ekomendetasuneko harremanak ulertzea, Lurreko bizitzari eragiten dioten arazo ekosozial larrienen kausak eta ondorioak aztertuz.</p> <p>3.2 Garapen iraunkorra lortzeko etikoki konprometitutako bizimoduak sustatzea, bere kabuz eta bere ingurunean baliabideen, hondakinen eta mugikortasunaren kudeaketa jasangarri, bidezko merkataritzan, kontsumo arduratsuan, natura ondarearen zaintzan, aniztasun etniko-kulturalarekiko errespetuan eta animalien zaintza eta babesean engaiatuz.</p>	



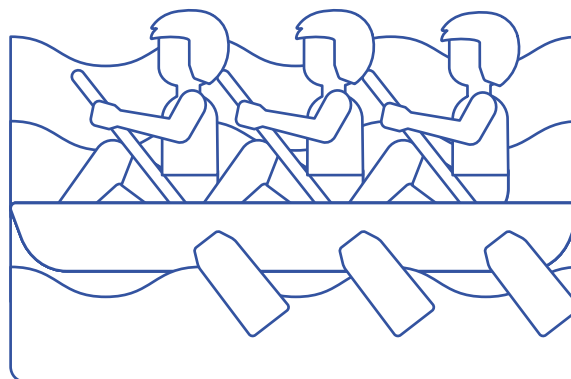
GEOGRAFIA ETA HISTORIA

FUNTZ. KONP	DESK.	KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	EBALUAZIO IRIZPIDEAK	OINARRIZKO JAKINTZAK
KPSII HK EK	2 1, 2, 3, 4 1	2. Paisaiaren elementuak eta horien artikulazioa identifikatzea eta aztertzea sistema konplexu natural eta antropikoetan. landa-eremuak eta hiri-eremuak. baita denboran zehar izan duen bilakaera ere, eraldaketen kausak interpretatuz eta ekosistemetan dagoen oreka-maila baloratuz, kontserbazioa, hobekuntza eta erabilera jasagarria sustatzeko.	2.1 Lurreko zona klimatikoetako paisaia naturalak identifikatzea eta azaltzea, baita paisaia humanizatuak ere, ikuspegi sistemiko eta integratzaile baten bidez. 2.2 Baliabideak ustiatzeko giza ekintzak naturaguneen eraldaketa aztertzea, bai eta horiek biztanleriaren bilakaerarekin duten lotura ere, espazioen iraunkortasun- eta oreka-maila eta iraunkortasunaren aldeko ekintzen beharra baloratuz, hainbat formatutako proposamenen bidez.	<ul style="list-style-type: none"> – Kokapen espaziala. Espazio geografikoa irakurtzea eta irudikatzea: mapak, orientazioa eta eskalak. – Klima-arriskuak eta -hondamendiak: klima-aldaketak orainaldian, iraganean eta etorkizunean. Giza jardueren inpaktua. Hondamendi naturalen eta klima-aldaketaren ondorioen aurreko prebentzioa. – Natura-ondarearen aberastasuna eta balioa. Gizakiaren eragina ekosistemen eraldaketan iraganean eta gaur egun. Ingurune lokala eta globala kontserbatzea eta hobetzea. – Paisaia humanizatu. – Sistema ekonomikoaren bilakaera eta horiek lurraldearen giza eraldaketan duten eragina, eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdina. – Tokiko ingurunean eta ingurune globalean dauden egungo erronka eta arazoen aurrean interesa izatea. – Ingurumen-kontzientzia. Izaki bizidunak eta planeta errespetatzea, babestea eta zaintzea. – Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarea zaintzea eta babestea. – Bizi-zikloak, astialdiaren erabilera eta kontsumo-ohiturak: desberdintasunak eta aldaketak egungo eta iraganeko gizarteetan.
STEM KD KPSII HK	5 4 2, 5 1, 2, 3	5. Historian zehar izan diren portaera demografikoak eta bizi-zikloek eta bizimoduak izan duten bilakaera deskribatzea, gaur egungo gizarteetara arte izan diren aldaketak eta jarraitutasunak kontuan hartuta, bilakaera historikoaren ondorio direla ulertzeko eta alternatiba osasagarriak, iraunkorrak, aberasgarriak eta giza duintasunarekiko eta gizartearekiko eta inguruarekiko konpromisoarekiko errespetuzkoak sustatzeko oinarria izateko.	5.1 Demografia-portaerak, horien bilakaera, izan dituzten aldaketak eta zikloak ezagutzea eta interpretatzea, eta gaur egun munduan, Euskal Herrian eta Espainian ditugun arazo eta erronka nagusiekin lotzea.	
HKK STEM KD KPSII HK	1, 2, 3, 5 5 1, 2, 3 4, 5 1, 2, 3, 4	6. Historian zehar izan diren sistema ekonomikoak eta horien garapen-prozesuak azaltzea, eta aurrerabidearen ideia balioestea, gizartean, ingurumenean eta lurraldean izan dituen ondorioekin, gaur egungo mundu ekonomikoa eta haren harremanak ulertu ahal izateko, bai eta eskubide sozialen garrantzia eta oinarrizko baliabideetarako sarbide unibertsala ere.	6.2 Sistema ekonomikoek sortutako hegemoniako, mendekotasuneko eta mendekotasuneko gatazka eta harreman batzuk identifikatzea, eta eskubide sozialen garrantziarekin eta gaur egun oinarrizko baliabideak unibertsalki eskuratzeko behararekin lotzea.	



HEZIKETA FISIKOA

FUNTZ. KONP	DESK.	KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	EBALUAZIO IRIZPIDEAK	OINARRIZKO JAKINTZAK
STEM	5	6. Ziurgabetasuna duten inguruneetako egoera motorretan akzio-aukerak aurkitzea eta behar bezala eta segurtasunez aprobeztatzea, ikasleen ohituretan natura- eta hiri-ingurunean garatuko den aisia osasuntsu, jasangarri eta maila ekosozialean arduratsua sartzeko.	6.2 Ingurune naturaletan (lurrekoak edo uretakoak) egiten diren kirol-jardueretan parte hartzea, inguruneaz modu jasangarrian gozatuz, jarduera horiek sor dezaketen ingurumen-inpaktua minimizatuz eta haien aztarna ekologikoaz jabetuz.	E multzoa. Ziurgabetasuna duten inguruneetako egoera motorrak <ul style="list-style-type: none"> – Natura- eta hiri-inguruneetako jarduera fisikoak. – Ingurune naturalean egindako desplazamendu arrazoitua eta hausnartua, informazio eta erreferentziak hartuz (plano batean markatutako ibilbide bati jarraitzeko). – Ingurune naturaleko praktika fisikoetako eta kirol-praktiketako arriskua: segurtasun-neurriak ondorio larriak izan ditzaketen jardueretan. – Jarduera horietako berezko materiala eta ekipamendua, segurtasuneko barne – Orientazioko oinarrizko tresnen eta tekniken erabilera.
KPSII	1			
HK	4			
EK	1			
KAKK	1			



Ikuspegi ekosoziala



IKASKUNTZA EKOSOZIALA

- * Giza ekomendekotasuna barneratzea. Bizitzaren egituraren parte garena konturatzea.
- * Venerar la biosfera. Valorar la importancia de la biodiversidad y de los ecosistemas. Tener una visión crítica de la idea de que la naturaleza existe para ser controlada y explotada por los seres humanos.
- * Klima-aldaketa zer den, haren kausak, ondorioak eta konponbideak ezagutzea.
- * Reconocer el papel de los movimientos sociales, gracias a la organización colectiva, en la consecución de mejoras ecosociales en el pasado y en el presente.
- * Arazoen sorburu izango diren krisi ekologiko eta sozialerako konponbideak baloratzea.

EBALUAZIO IRIZPIDE EKOSOZIALAK

- * Izaki bizidun guztiak elkarri lotuta daudela onartzea.
- * Gizakiak gainerako izaki bizidunak behar dituela adieraztea.
- * Realizar acciones de protección de la biodiversidad / Mostrar actitudes en favor de los equilibrios ecosistémicos.
- * Expresar una visión crítica ante la idea de que la naturaleza puede o debe ser controlada por los seres humanos.
- * Diseñar posibles soluciones individuales, comunitarias y sociales ante los problemas planteados en relación con el cambio climático.
- * Listar las principales consecuencias del cambio climático y su impacto diferencial en función de factores sociales y territoriales.
- * Defender la importancia de la organización y coordinación de la ciudadanía para la consecución de cambios económicos, políticos y culturales.
- * Actuar de acuerdo con la idea de que las acciones colectivas son más potentes que las individuales.
- * Mostrar actitudes y estilos de vida favorables a la mejora del entorno social y ambiental.
- * Identitate bat eraikitzea, ez bakarrik indibiduala, baizik eta kolektiboa ere izango dena eta naturaren zati gisa ulertuko dena.

OINARRIZKO JAKINTZA EKOSOZIALAK

- * Ekomendekotasunaren kontzeptua. Gizakiak bere beharrak modu autonomoan asetzeko ezintasuna, naturaren laguntzarik gabe.
- * Importancia del cuidado de la naturaleza.
- * Los derechos de la Tierra. La Tierra como un sujeto, no como un objeto al que dominar.
- * Causas del cambio climático: quema de combustibles fósiles y cambios de uso del suelo (sobre todo relacionados con el modelo agroindustrial). Aumento del efecto invernadero por la emisión de gases de efecto invernadero.
- * Medidas contra el cambio climático a nivel individual: reducción de la movilidad motorizada, dietas vegetarianas y de cercanía, frugalidad del consumo, etc. Medidas más efectivas y valoración del alcance.
- * Papel de las organizaciones sociales en los cambios históricos. Logros de las organizaciones sociales.
- * Movimientos sociales relevantes en el pasado y en el presente.
- * Modelos y propuestas alternativas al desarrollo. Valoración crítica de la idea de desarrollo.
- * Identitatea eraikitzea, ez bakarrik banakako zerbait bezala, baita kolektiboa eta identitate ekozentrikoa ere (ekosistema baten zati bezala).

Además de tener un vínculo directo con el marco competencial del currículo de la Comunidad Autónoma de Euskadi, hemos querido reforzar la dimensión ecosocial de nuestras experiencias de aprendizaje. Para ello se han incorporado también, de manera complementaria, los aprendizajes ecosociales propuestos por FUHEM (Fundación Benéfico-Social Hogar del Empleado), referente en la integración de esta mirada ecosocial.

Bigarren Hezkuntza. 1, 2

SAIOAK: Aurretik 1-2 / Ekoetxea / Ondoren 1-3

Metodologia



ESTRATEGIA

Araoetan oinarritutako ikaskuntza
Gogoetan oinarritutako ikaskuntza
Gamifikazioa
Ikaskuntza kooperatiboa

ESTRATEGIA
EKOSIZIALAK

Ikuspegi sozioafektiboa
Ekintzarako ikaskuntza
Ezagutzaren eraikuntza kolektiboa



TEKNIKAK

OHIKOAK:
Digitalak
Web baliabideak
Ikus-entzunezkoak
Entzute kolektiboa
Azalpenak talde handietan

EZOHIKOAK:
Beste batzuk: Ingurune naturala / Ekoetxea

